

Kancelaria Prawna Kurkiewicz Tritt i Wspólnicy
Kurkiewicz | Tritt | Szukalski | Chwiątkowski | Miedziński

Pl. Kolegiacki 2 • 61-841 Poznań
+48 (61) 8557080, -81, -82
kst@kst.pl • www.kst.pl

OPINIA PRAWNA

**w przedmiocie dopuszczalności pozostawania przez dyrektora instytutu
Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu
w stosunku pokrewieństwa z nauczycielem akademickim zaszeregowanym w danym
instytucie**

Poznań, dnia 15 września 2020 r.

I. Wprowadzenie

Niniejsza opinia sporządzona została na zlecenie Przewodniczącego Uczelnianej Komisji Wyborczej Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu (dalej także „Akademia”). Przedmiotem opinii jest ustalenie możliwości sprawowania funkcji dyrektora instytutu przez nauczyciela akademickiego pozostającego w stopniu pokrewieństwa z innym nauczycielem akademickim zaszeregowanym w danym instytucie.

Niniejszą opinię sporządzono na podstawie stanu prawnego obowiązującego w dniu jej podpisania, w szczególności w oparciu o przepisy:

- ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r., poz. 85 z późn. zm.) – dalej określanej jako „Ustawa”,
- Statutu Uczelni.

II. *Analiza prawna*

1. Ustawa, w treści art. 118 ust. 1 pkt 2, ustanawia obowiązujący także pod rządami poprzedniej regulacji tzw. zakaz nepotyzmu. Brzmienie przepisu wskazuje, że w uczelni nie może powstać stosunek bezpośredniej podległości służbowej m.in. między osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa.

2. Na kanwie przywołanego przepisu powzięto wątpliwość czy przepis powyższy nie stanowi przeszkody dla objęcia funkcji dyrektora instytutu przez nauczyciela akademickiego pozostającego w stopniu pokrewieństwa z innym nauczycielem akademickim zaszeregowanym w danym instytucie.

Celem ustalenia odpowiedzi należy ustalić zatem czy między dyrektorem instytutu a nauczycielami zaszeregowanymi w danym instytucie istnieje podległość służbowa, a

jeżeli tak – czy ma ona charakter bezpośredni. Dopiero łączne zaistnienie tych przesłanek oznacza zastosowanie w takim wypadku zakazu z art. 118 Ustawy.

3. Przez podległość rozumie się możliwość (prawną lub faktyczną) podejmowania przez „przełożonego” władczych decyzji czy poleceń w stosunku do „podwładnego”.

Treść statutu Akademii nie rozstrzyga wprost o statusie dyrektora instytutu jako przełożonego pracowników tego instytutu. Inaczej niż w przypadku dziekana, do kompetencji dyrektora instytutu nie należy „sprawowanie obowiązków przełożonego wszystkich pracowników i studentów przypisanych do wydziału”. Ustalony w statusie zakres kompetencji dyrektora zawiera jednak również kompetencje o charakterze władczym wobec pracowników instytutu. Charakter taki mają w szczególności:

- a) generalna kompetencja do kierowania instytutem (i wynikające z niej domniemanie właściwości dyrektora w sprawach instytutu),
- b) ustalanie szczegółowego planu zajęć w instytucie,
- c) występowanie do dziekana z wnioskami personalnymi dotyczącymi pracowników,
- d) dokonywanie w porozumieniu z dziekanem rozdziału zajęć dydaktycznych.

Pomimo zatem braku jednoznacznego przypisania dyrektorowi instytutu statusu przełożonego pracowników instytutu, między tymi podmiotami istnieje stosunek podległości w rozumieniu art. 118 ustawy – możliwość wykonywania uprawnień władczych.

4. Drugą ocenianą przesłanką jest wymagany bezpośredni charakter podległości. W zgodnej opinii doktryny prawa oznacza to brak jakichkolwiek ogniw przejściowych między dwiema osobami w zakresie wykonywania uprawnień władczych.

We wskazanych wyżej przypadkach uprawnień władczych nie zachodzi ogniwo pośrednie, albowiem w wykonywaniu tych kompetencji dyrektor nie przekazuje poleceń poprzez inny organ lub osobę.

Ustaleń powyższych nie zmieniają opinie zgłaszane w komentarzach, które w tym kontekście wskazują m.in. „*bezpośrednia podległość (przymiotnik „służbowa” należy oceniać w kategorii zależności od decyzji w niektórych przypadkach – należało użyć tylko terminu „podległość” bez dodatkowego przymiotnika) to podległość bez występowania szczebli pośrednich, np. kierownik pracowni w zakładzie wchodzącym w skład katedry podlega bezpośrednio kierownikowi zakładu, ale już nie kierownikowi katedry czy dziekanowi*” (tak. H. Izdebski) oraz „*bezpośrednia podległość służbowa oznacza podległość pozbawioną szczebli pośrednich, wprost dotyczącą określonego podmiotu zależność od władzy czy kierownictwa danego podmiotu. Jako przykład można podać sytuację nauczyciela akademickiego, który ma być zatrudniony w katedrze wchodzącej w skład instytutu kierowanego przez jedną z osób objętych regulacją komentowanego przepisu. W tym przypadku nie ma bezpośredniej podległości służbowej, ponieważ bezpośrednim przełożonym nauczyciela akademickiego będzie kierownik katedry, a nie dyrektor instytutu.*” (tak. J. Woźnicki).

Wskazać trzeba, że obecnie rodzaje jednostek organizacyjnych nie są ukształtowane ustawowo podobnie jak rodzaje organów lub funkcje kierownicze i ich kompetencje. Mając powyższe na uwadze dla oceny bezpośredniości zależności nie ma znaczenia formalne istnienie katedr w ramach instytutu. Istotne jest ustalenie czy przy realizacji kompetencji władczych następuje bezpośredni stosunek dyrektor instytutu-nauczyciel akademicki. Jeżeli stosunek ten występuje bez pośrednictwa kierownika katedry, wówczas mówimy o bezpośredniej podległości służbowej w rozumieniu art. 118 Ustawy.

5. Wpływ na interpretację istnienia bezpośredniej podległości służbowej na równi z literą prawa ma praktyka. W krótkiej historii funkcjonowania Akademii w strukturze uwzględniającej instytuty znany był już przypadek, w którym potencjalny kandydat na dyrektora instytutu zrezygnował z ubiegania się o to stanowisko wobec wątpliwości co do objęcia takiej sytuacji zakazem z art. 118 Ustawy.

W przypadkach istniejących wątpliwości co do zaistnienia okoliczności opisanych w tymże przepisie dobrą praktyką powinno być unikanie sytuacji, w których można byłoby poddawać w wątpliwość zgodność wyboru z Ustawą.

III. Wnioski.

Reasumując wywody zawarte w niniejszej opinii stwierdzić należy, że:

- 1. dyrektor instytutu posiada nieliczne kompetencje władcze wobec nauczycieli akademickich zaszeregowanych w danym instytucie, co świadczy o istnieniu podległości służbowej nauczycieli wobec dyrektora instytutu,**
- 2. opisane w opinii kompetencje władcze dyrektora realizowane są bez pośredników a zatem podległość służbowa ma charakter bezpośredni,**
- 3. pomimo braku wskazania w statucie statusu dyrektora instytutu jako przełożonego pracowników instytutu, istniejąca bezpośrednia podległość służbowa w rozumieniu art. 118 Ustawy uzasadnia zastosowanie tego przepisu i stwierdzenie braku dopuszczalności pozostawania w stosunku pokrewieństwa między dyrektorem instytutu i innym nauczycielem akademickim zaszeregowanym w danym instytucie.**

(-) Bartosz Chwiałkowski
radca prawny